

Terör ve Medya İlişkisi Bağlamında Terör Eylemlerinin Haberlerde Sunulma Biçimleri: “Reina Saldırısı” Örneği

DOI: 10.26466/opus.768416

*

Y. Furkan Şen* – A. Gökhan Yaşa **

* Doç. Dr., Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Ens., Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi ABD.,
Ankara/Türkiye

E-Posta: yfurkansen@pa.edu.tr

ORCID: [0000-0001-7767-0203](https://orcid.org/0000-0001-7767-0203)

** Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Ens., Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi ABD.,
Doktora Öğrencisi, Ankara/Türkiye

E-Posta: agyasa@ankara.edu.tr

ORCID: [0000-0002-1521-4701](https://orcid.org/0000-0002-1521-4701)

Öz

Günümüzde terörizm olgusu hayatın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu görünürlüğü artışımda kuşkusuz küreselleşmenin ve iletişim devriminin büyük etkileri olmuştur. İletişim çağında meydana gelen söz konusu bu değişimlerin medyayı da etkilediği açıktır. Bu bakımdan günümüzde medya önemli bir ikileme karşı karşıya kalmıştır. Medya, iletişimin teknolojilerinin sağladığı imkanları kullanarak gelişmelerle alakalı insanları bilgilendirirken aynı zamanda terör olaylarının haberlerinde bunun önemli bir propaganda aracı haline dönüşmesini engellemek durumundadır. Bu bakımdan terör olaylarının haber ediliş biçimleri, terör-medya ilişkisi bağlamında üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Çalışma, yaşanan bir terör saldırısının farklı gazetelerde nasıl kendine yer bulduğunu incelerken, öncelikli olarak gazetelerin ideolojik konularının haber içeriklerine ve tema dağılımlarına etkisi olup olmadığına yanıt bulmaya çalışmaktadır. Bunun için DEAŞ tarafından İstanbul’da gerçekleştirilen “Reina Saldırısı” çalışmanın örnek olayı olarak seçilmiştir. Bu kapsamda yaşanan bu terör saldırısının Sabah, Yeni Akit, Cumhuriyet, Sözcü ve BirGün gazetelerinde nasıl yer edindiği haberlerin temasal dağılımları üzerinden incelenmiş ve ilgili haberlerin içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda çalışma içeriğindeki söz konusu gazeteler kategorilendirilmiş ve belirlenen temalara göre taranmıştır. Yapılan inceleme neticesinde saldırıyı gerçekleştiren teröristin DEAŞ militanı olması, yabancı bir kişi olması, saldırının yılbaşı kutlamalarına yönelik düzenlenmesi gibi değişkenlerin haber temaları ve haber analizi açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte gazetelerin ideolojik spektrumunda kendilerini konumladıkları yerin haberlerin temasal dağılımlarına ve ana tartışmalara etki ettiği; ideolojik spektrumda farklı konumda bulunan gazetelerin terörü kınamak konusunda birleştiği fakat tartışma eksenlerinin ve seçilen temaların yoğunluğu noktasında farklılaştığı belirgin bir şekilde görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, DEAŞ, Medya, Haber Teması, Reina Saldırısı

In the Context of Terrorism and Media Relations How Terrorist Actions are Presented in the News: “Reina Attack” Example

*

Abstract

Today, the phenomenon of terrorism appears in every aspect of life. Undoubtedly, globalization and the communication revolution have had a major impact on the increase in this visibility. It is clear that these changes in the communication age also affected the media. In this regard, the media has faced an important dilemma today. While the media informs people about the developments by using the opportunities provided by the technologies of communication, it also has to prevent this from turning into an important propaganda tool in the news of terrorist incidents. In this regard, the way in which terrorist incidents are reported is an important issue that needs to be addressed in the context of the terrorist-media relationship. While the study examines how a terrorist attack takes place in different newspapers, it tries to find out whether the ideological positions of the newspapers have any effect on the news content and theme distributions. For this, the “Reina Attack” carried out by DEAŞ in Istanbul was selected as a case study. In this context, how the terrorist attack that took place in Sabah, Yeni Akit, Cumhuriyet, Sözcü and BirGün newspapers were examined through the content analysis of the news and content analysis was carried out. As a result of the investigation, it was concluded that variables such as the terrorist who carried out the attack, being a DAESH militant, being a foreign person, and arranging the attack for New Year’s celebrations were important in terms of news themes and news analysis. Nevertheless, the place where the newspapers position themselves in the ideological spectrum affects the content distribution of the news and the main debates; The newspapers, which are in a different position in the ideological spectrum, appear to be united in condemning terrorism. In addition, it was clearly seen that the newspapers differed in terms of the axis of discussion and the chosen themes.

Keywords: *Terrorism, DAESH, Media, News Theme, Reina Attack*

Giriş

Terör ve terörizm olgusu, günümüzde hem görünürlüğünü hem de etkisini oldukça arttırmış durumdadır. Bu bakımdan terörizmin gerek ülkesel gerek bölgesel gerekse küresel düzeyde önemli bir tehdit kaynağı haline geldiği açıktır. Terörizmin küresel düzeyde bu kadar etkili olmasındaki önemli etken ise medyadır. Medya araçlarının çeşitlenmesi, iletişim teknolojilerinin ve imkanlarının gelişmesi, interaktif kullanımın artışı etkili olan unsurlar arasında sayılabilir. Dolayısıyla medyanın çeşitlenmesi ile birlikte terörün medyada görünürlüğünün artışı arasındaki ilişkinin önemli hale geldiği açıktır.

Terör eylemleri doğası itibariyle iktidara zarar vermeyi, yönlendirmeyi, siyasi hedefleri doğrultusunda fayda sağlamayı amaçlarken korku salmayı ve korkutmayı da bu hedefleri doğrultusunda kullanmaktadır. En genel anlamıyla terör ya da terörizm, siyasal, dinsel ve/veya ekonomik hedeflere ulaşmak amacıyla sivilere, resmî, yerel ve genel yönetimlere yönelik baskı, yıldırma ve her türlü şiddet içeren yolun kullanımını ifade ederken bu amaçla organize olmuş yapılara da terör örgütü denmektedir (Şen, 2018a, s. 131).

Terörizm, oldukça farklı şekillerde karşımıza çıkıyor olsa da temel olarak siyasi hedeflerini gerçekleştirmeye ve rakibini yıldırmaya yönelik eylemler gerçekleştirmektedir. Bu açıdan bakıldığında terör eylemleri bir karmaşa ortamı yaratarak şiddet sarmalının giderek artmasına neden olabilmektedir. Bu nitelikleri sebebiyle terör örgütleri aynı zamanda istikrarsızlık kaynağıdır. İstikrarsız bölgelerin varlığı çevre devletler için önemli bir güvenlik boşluğu oluşturmaktadır. Bu aynı zamanda bir kısır döngüye neden olur: Güvenliksiz ve istikrarsız bölgeler terör örgütlerinin gelişimini hızlandırırken diğer bölgeler için de bir risk unsuru olma özelliği taşır hale gelmektedirler. Bu nedenle istikrarsız bölgeler istikrarsızlıklarını diğer bölgelere de yayma eğilimi taşımaktadır. Günümüzde bu söz konusu yayılmanın ise en etkili biçimde medya aracılığıyla gerçekleştiği görülmektedir. Hem medyanın işlevsel özellikleri hem de iletişim çağının getirdiği imkanlarla birlikte medya, örgütler için çok önemli bir propaganda aygıtına dönüşebilmektedir. Yapılan bir terör eyleminin medyanın gündeminde yer alması ve eylemin haber olarak verilmesiyle birlikte başlayan yorumlama/değerlendirme aşaması terör ve medya ilişkisini çok daha anlamlı kılmaktadır. Çünkü

medya, toplumsal sorunlara ilişkin algı çerçevelerimizi belirleyen önemli bir araçtır. Terör haberlerinin medyada yer alması kaçınılmaz bir durumdur. Hem toplumun bilgilendirilmesi hem de haber alma hak ve hürriyetinin gerçekleşmesi için terör olayları yazılı, görsel ve işitsel basında kendine yer bulmaktadır. Hal böyle olduğunda ise, haberlerin medyada yer alış biçimleri terörizm algısının oluşmasında etkili olabilmektedir.

Haber metinlerinde toplumsal gerçeklik ideolojik seçme ve kapalı metinler içine hapsedme yoluyla farklı bir şekilde temsil edilmektedir. Medyanın toplumsal gerçekliği dönüştürmesi çok boyutlu bir sorun olmakla birlikte, en temelde sahiplik yapısından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, medyanın güç ve iktidar ilişkilerinin en önemli aygıtlarından biri olması da ona ideolojik bir işlev yüklemektedir (Şen, 2013a, s. 160). Medyanın haberi sunma biçimi, doğal olarak medyanın profesyonel ilişkileri, ekonomik ve siyasî güç odakları ile yakından bağlantılıdır. Haber medyası, hangi şiddet biçimlerinin meşru, hangilerinin gayri meşru olduğunu tanımlayan en önemli kaynaklardan biridir. Haber medyası haber metinlerinde doğrudan veya dolaylı biçimde siyasal seçkinlerin durum tanımlarını üretmektedir (Şen, 2013c, s. 173). Dolayısıyla, kamuoyu medya üzerinden oluşturulmaktadır. Tüm medya mesajları yapılandırılmakta ve medyada anlam üretimi siyasal ve ekonomik bağlamda gerçekleşmektedir (Şen, 2013b, s. 269-277). Bu bağlamda gerek terör eylemlerinin gerekse terör örgütlerinin ve teröristlerin medyada nasıl bir nasıl bir çerçeve içinde sunulduğu önemli bir inceleme konusudur. Bunun nedeni, medyanın bireylerin düşünme ve değer yargısı geliştirme biçimlerini belirlemekle birlikte kamuoyu oluşturma gücüne sahip olmasıdır (Mora, 2008, s. 2-3). Daniel Katz, Graeme Burton ve Denis McQuail'e göre medyanın temel işlevleri, (i) *bilgilendirme*, (ii) *kültürel devamlılık*, (iii) *toplumsallaştırma*, (iv) *kamuoyu yaratma* ve (v) *eglendirme* olarak sıralanmaktadır (Akt. Özdemir, 1998, s. 35-36). Bu bakımdan medyanın kamusal bir sorumluluk bilinci taşıması gerektiği açıktır.

Medyanın, tarafsızlık ve objektiflik ilkelerine uyması gerektiği genel kabul gören bir anlayıştır. Bu anlayış duygulardan arınmış olmayı ve siyasal etkilerden uzakta kalabilmek için yapılanmayı beraberinde getirir niteliktedir. Bu nitelikler temel olarak ticari açıdan da önemli değerler haline gelmiş ve gittikçe meslek normu halini almıştır (Hampton, 2008, s. 478). Gerçeklik medyanın objektifliğinin hem kaynağını hem de simgesini oluşturmaktadır. Objektiflik ise var olanın olduğu şekliyle gibi kitleye aktarılmasıyla ilgilidir.

Bu şekilde medya gerçeğin bir aynası olma görevini üstlenmektedir. Objektiflik fikri aynı zamanda bir olgu ve değer arasında mutlak bir ayırım yapılabileceği fikrini temsil etmektedir (Altun, 2011, s. 15). Gazetecilik mesleğinin etiği, medyanın işlevi, iletişim çağının getirdiği yenilikler gibi etkenler günümüzde bazı ikilemlere neden olabilmektedir. Bunun önemli bir örneği terör eylemleri gibi haberlerin propaganda etkisi yaratmadan nasıl yapılabileceği ile ilgilidir. Çünkü medyayı bir araç olarak kullanan teröristlerin en büyük hedefi eylemlerinin propagandasını yapmak ve hedef gruplar arasında korku yoğunluğu oluşturmaktır (Wilkinson, 1997, s. 56-57). Dolayısıyla medya açısından haberler aktarılırken terörizmin dolaylı bir biçimde sembolik mesajlarını iletme amacına ulaşmasını engellemek bir gerekliliktir. Diğer yandan medya kendi ideolojik spektrumundaki konuma göre haberleri aktarırken bu okuyucu kitlesini konsolide etme amacına da hizmet etmektedir. Bu durum kendi okuyucu kitlesini memnun eden bir durum iken kendi kitlesi dışındaki okuyucuları da etkileme amacını taşımaktadır. Böylece medyanın içinde bulunduğu ideolojik spekturuma göre haber metinlerinin, haber yoğunluğunun ve temalarının farklılaşması gözlenmektedir. Bu durum terör eylemlerinin medya temsillerinin neden önemli olduğunu gösterir niteliktedir.

Bu çalışmada, günlük yazılı basın incelenerek terör eylemlerinin basında nasıl yer bulduğu ve nasıl algılandığı sorularından hareketle, kamuoyunu yoğun bir şekilde etkileyen örnek bir terör saldırısı üzerinden, söz konusu saldırı haberinin gazetelerin ideolojik konumlarına göre nasıl farklı anlatımlar, temalar ve tartışma konuları içerdiği; hangi noktalar üzerinde benzeşmelerin olduğu, hangi noktalarda ise ayrışmaların ortaya çıktığının araştırılması hedeflenmiştir. DEAŞ terör örgütü tarafından 2016'nun yılbaşı gecesi gerçekleştirilen saldırının Türkiye'de yazılı basında kendine nasıl yer bulduğunu ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma, aynı zamanda farklı gazeteler arasındaki odak noktalarını görebilmeyi ve temalarını da inceleyebilmeyi ön görmektedir. Çalışma, söz konusu terör saldırısının gazetelerde yer alış biçimi üzerinden odaklandıkları temel tartışma noktalarının farklılıkları üzerinde durmaktadır. Bu doğrultuda haberlerin içerik analizi yapılmış ve haber metinlerinde öne çıkan ana temalar belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın başlıca varsayımı, günlük yazılı gazetelerin ideolojik spektrumunda aldıkları farklı konumlara göre bir terör saldırısı örneğinde haber temalarının dağılımlarının ve tartışma odaklarının farklılaşacağı üzerine

kurulmuştur. Bu bakımdan gazetelerin sahip olduğu ideolojik spektrum içerisindeki konumlarına göre tartışmaların ve haber temalarının farklı bulgulara sahip olması beklenmektedir. Çalışma, Türkiye’de 2016’nun son günü yaşanan ve yılbaşı kutlamalarını hedef alan Reina saldırısının yazılı medyaya nasıl ele alındığını incelemektedir. Söz konusu terör eylemi, Türkiye’nin o dönem içerisinde bulunduğu uzun süren bir saldırı döneminin son halkası olması; yılbaşı gecesi kutlamalarının dünyaca ünlü bir gece kulübünde hedef alınarak yaşam tarzı tartışmalarını ortaya çıkarması ve DEAŞ/İŞİD/ISIS (*Irak ve Şam İslam Devleti/ed-Devet’ül İslâmiyye fi’l Irak ve’ş Şam*) tarafından yabancı bir terörist aracılığıyla gerçekleştirilmesinin güvenlik açığı tartışmalarını gündeme getirmesi sebebiyle önem taşımaktadır. Aynı zamanda bu saldırının söylem olarak Hristiyanları merkezine alması ve kurban olarak Türkiye’de bulunan yabancıları da hedeflemesi söz konusu terör eylemini daha da önemli kılmaktadır. Dolayısıyla bu terör eyleminin haber ve tartışmalarda farklı şekillerde ele alınabilmesi önemli bir konu niteliği taşıdığını göstermektedir. Bu bağlamda söz konusu terör saldırısının Türkiye’de farklı gazetelerde belirlenmiş süre boyunca nasıl işlendiği incelemek çalışmanın ana eksenini ve konusunu oluşturmaktadır. Bu doğrultuda 01.01.2017-10.01.2017 tarihleri arasındaki 10 günlük zaman diliminde, Sabah, Yeni Akit, Cumhuriyet, Sözcü ve BirGün olmak üzere beş farklı gazeteden 228 haber incelenmiştir. Araştırmanın konusu gazetelerin ideolojik spektrumunda kendilerini konumladıkları yerin, haberlerin temasal dağılımlarına ve ana tartışmalarına nasıl etki ettiğini belirlemek üzerinedir.

Literatür Taraması

Literatüre baktığımızda terör ve medya ilişkisini inceleyen çalışmalara rastlamak veya Reina saldırısı özelinde olan çalışmaları görmek mümkündür. Bu çalışmalardan en önemlisi, araştırmamızın konusuna benzer bir şekilde, Reina saldırısını internet gazeteleri üzerinden inceleyen bir çalışmadır. Murad Karaduman ve Betül Akbulutgiller tarafından yapılan çalışmanın farklı bir veri kaynağını baz aldığı görülmektedir. Söz konusu çalışma Teun A. van Dijk’in söylem analizi yönteminden hareketle, farklı görüş ve yakınlıklarına bağlı olarak internet siteleri üzerindeki haberlerin analizine dayanmaktadır. Çalışma “internethaber.com”, “bianet.com” ve “ensonhaber.com” sitelerinde çıkan saldırı ile ilgili haberleri derlemiş, olay akışını, başlıklarını,

başlıkta yer verilen ayrıntıları ve kullanılan ifadeleri incelemiştir. Araştırma kapsamında 1 Ocak 2017 ile 20 Ocak 2020 kapsamlı bir inceleme gerçekleştirilmiş, buna karşın olayla ilgili çok sayıda haber bulunması nedeniyle ön planda olan haberler inceleme için seçilmiş; internet haber sitelerindeki haberler ile çalışma sınırlandırılmış; köşe yazısı veya diğer metinler inceleme kapsamına alınmamıştır. (Karaduman & Akbulutgiller, 2018). Söz konusu çalışma, medyanın farklı alanlarından aynı konu hakkındaki verilerin elde edilmiş olmasına karşın, bunların karşılaştırılabileceğini göstermesi açısından önemlidir.

Terör ve medya ilişkisi bağlamında, medyada yer alan terör haberlerini farklı yöntemlerle inceleyerek çeşitli bulgulara ulaşan çalışmalar da mevcuttur. Bunlardan biri Fetih Üvez tarafından yazılmış olan "*Medya ve Risk Toplumunu İlişkisi Bağlamında Terör Haberlerinin Analizi*" isimli yüksek lisans tezidir. Çalışma dört farklı gazetede yer alan bazı terör eylemleri ile ilgili haberleri inceleyerek analizi gerçekleştirmiştir. Çalışmanın ayırt ediciği özelliği, söz konusu haberlerin analizini risk toplumu kavramı etrafında gerçekleştirilmesidir (Üvez, 2014). Ekrem Yaşar Akçay tarafından yapılan başka bir çalışma ise "*Terör ve Medya İlişkisinin 2003 Yılında İstanbul'da Meydana Gelen Saldırıları Örneğiyle İncelenmesi*" başlığını taşımaktadır. Çalışmada küreselleşmenin ve küresel gelişmelerin etkisiyle terörün ve terörist eylemlerin etkilerinin daha hızlı yayıldığı vurgulanmaktadır. Bu konuda ekonomik dengesizliklerin ve teknolojik gelişmelerin iki önemli etken olduğu söylenmektedir. Çalışma aynı zamanda medyanın rolünü, haberlerin veriliş şekli üzerinden bahse konu terör eylemleri örneğinde incelemektedir (Akçay, 2012).

Bu alanda internet siteleri veya yazılı medyanın ötesinde de çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Özellikle sosyal medyayı inceleme alanı olarak seçmiş çalışmalar mevcuttur. Bunlardan biri Erdem Taşdemir'in "*Sosyal Medyada Terör Propagandası: DEAŞ Örneği*" isimli çalışmadır. Çalışma propaganda konusuna odaklanmakta ve sosyal medya alanında bunu incelemektedir. Çalışma aynı zamanda propaganda faaliyetlerinin önemine ve Türkiye'de özellikle de kurumlar bağlamında alınabilecek önlemlere değinmektedir (Taşdemir, 2017). Diğer bir çalışma ise Atahan Birol Kartal'ın "*Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye'de DAES ve YPG Örneği*" isimli makalesidir. Söz konusu çalışmanın farklı yönü hem DEAŞ hem de YPG'nin sosyal medya üzerinden

propaganda çalışmalarını incelemesidir. Çalışma, küreselleşmenin meydana getirdiği değişimin örgütlerin propaganda çalışmalarını kolaylaştırdığını vurgulamakta ve bu anlamda özellikle buna karşı koymak amacıyla alınacak tedbirlere yer vermektedir (Kartal, 2018).

Medya ve terör ilişkisini inceleyen diğer bir çalışma Zakir Avşar'ın "*İnternet Çağında Medya, Terör ve Güvenlik*" isimli çalışmasıdır. Çalışmada internet ağlarının ve sosyal medyanın günümüzde artan imkanlarla birlikte ulus-devletler için birer tehdit haline dönüştüğü vurgulanmaktadır. Çalışma yeni medyanın gelişimi ile birlikte enformasyon toplumunda alınabilecek önlemlere odaklanmaktadır (Avşar, 2017). Bir farklı çalışma ise Hüseyin Kazan'ın "*Terör-Medya İlişkisi ve Medyada Terör İlişkisi*" adlı çalışmasıdır. Çalışma öncelikle terörle mücadeleye destek vererek ve halkı bilgilendirme görevini yaparak propaganda etkisi sağlamadan görevlerini nasıl sürdürebileceğine odaklanmaktadır. Terör haberlerinin medyada yer almasının olumlu ve olumsuz yönleri ile bu haberlerde kullanılan kavramlara da odaklanılmıştır (Kazan, 2016). Söz konusu iki çalışma öncelikli olarak medya ve terör alanına odaklanmaktadır. Bu durum ise medya ve terör ilişkisinin yapısal kurgusunun anlaşılması bağlamında katkı sağlamaktadır.

Görüleceği üzere terör ve medya konusunda literatürde çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Reina Saldırısının ideolojik yönden farklı konumlarda bulunan çeşitli gazetelerde ne şekilde ele alındığını, tartışmaların ne yönde yürüdüğünü inceleyen bu çalışma ise, terör haberlerinin medyada sunulma biçimlerini göstermesi noktasında literatürü geliştirmek adına katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Çalışmanın yazılı basını belirli bir periyotta incelemesi açısından konu ve örneklem farkı nedeniyle orijinal bir içeriğe sahiptir. Araştırma aynı zamanda bir terör eyleminin medya yoluyla toplumda nasıl bir tartışma yarattığını da ortaya koymaktadır. Bu anlamda çalışma, DEAŞ Terör Örgütü'nün İstanbul'da yılbaşı gecesi bir gece kulübünde gerçekleştirdiği eylemin incelenmesi, söz konusu eylemin medyaya yansıma boyutu, farklı kaynaklardan veri toplanması ve terörün propaganda etkisine değinen yönleriyle özgün bir çalışma niteliği göstermektedir.

Yöntem

Çalışma kapsamında, Türkiye'de 2016 yılının son günü yılbaşı gecesinde yaşanan ve kutlamaları hedef alan Reina saldırısının yazılı medyada nasıl

ele alındığının belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla Türkiye’de basımı yapılan 5 gazetenin incelenmesine karar verilmiş olup bu gazeteler *Sabah*, *Yeni Akit*, *Cumhuriyet*, *Sözcü* ve *BirGün* olarak seçilmiştir. Söz konusu gazetelerin 10 günlük süre içerisinde konu ile ilgili çıkan haberlere göre incelemesi yapılmıştır. Bu bakımdan haberlerin taranacağı tam tarih aralığı 01.01.2017 ile 10.01.2017 olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında 228 haber tasnif edilmiş ve temalarına göre ayrıştırılmıştır. 61 haber ise manşette yer almaları veya söylem olarak ön plana çıkarılmaları nedeniyle ayrı olarak bulgu bölümünde belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında seçilen gazetelerin farklı fikir ve düşüncelere dayanması temel etken olmuştur. Burada öncelikle planlanan mümkün olduğunda çok sesli bir perspektiften değerlendirme yapabilme imkanının sağlanmış olmasıdır. Seçilmiş olan gazetelerin 01.01.2017 tarihindeki tirajları aşağıdaki gibidir¹:

Tablo 1. Seçilen gazetelerin tirajları

Gazeteler	Tiraj
Sabah Gazetesi	305.166
Sözcü Gazetesi	265.555
Yeni Akit Gazetesi	53.687
Cumhuriyet Gazetesi	34.555
BirGün Gazetesi	14.212

Araştırmaya dahil edilen gazeteler toplamda 673.175 adetlik tiraja sahiptir. Bu durum, yapılan araştırmanın kapsayıcılığını arttıran bir özelliğidir. Çalışma kapsamında gazetelerin farklı siyasal eğilimleri ve yayın politikalarını temsil etmesine dikkat edilmiş, böylece toplumsal gerçekliği tanımlama biçimlerindeki farklılıkların ve benzerliklerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Gazetelerdeki ideolojik farklılaşmanın haber çerçevelerine nasıl yansıdığını ortaya koymak üzere ideolojik yelpaze içinde belirli konularda yer aldıkları kabul edilen bir örneklem seçilmiştir.

İdeolojinin temel olarak belli toplumsal gerçeklik ve kabullere dayanan bir dünya görüşü olduğu söylenebilir. Buna göre ideolojiler gerçekliği anlamak, açıklamak, kendi içinde sebep-sonuç ilişkileri kurmak, yol göstermek gibi bir tercihleri kolaylaştırıcı rol üstlenir. İdeolojiler; insan doğası, tarihsel

¹ gazetetirajlari.com. 2017, "Gazetelerin haftalık Satış Raporu", Web Sitesi, <http://gazetetirajlari.com/HaftalikTirajlar.aspx> (Erişim Tarihi: 22.02.2020)

süreç, sosyo-politik yapı üzerine varsayımlar sunan, düşünce ve inanç öbekleri arasında mantıksal tutarlılık oluşturan bir düşünceler bütünüdür. Bu durum ideolojilerin dogmatik bir yapıya sahip olmasını beraberinde getirir. Bu nedenle tutarlılık, yanlışlanamazlık, kapalılık genel özellikler arasında sayılabilir (Örs, 2014, s. 10-11). Siyasi ideolojiler arasındaki sınıflandırma yelpazenin hangi tarafında bulduklarına göre gerçekleştirilmektedir. Bu sınıflandırma ideolojileri düz bir çizgi şeklinde merkeze olan uzaklıklarına göre var olan dünya görüşleri ve gerçeklik konumlarına uygun olarak sağ veya sol tarafta yer vermektedir (Haklı, 2018, s. 30). Bunun yanı sıra Heywood, çizgisel yelpazenin yanı sıra at nalı yelpazesine de yer vermektedir. At nalının birbirine yakın olduğu iki uçta ise oldukça farklı gözükken faşizm ile komünizmin birbirine yaklaştığı görülür. Bu durum iki totaliter ideolojinin birbirinden çok uzak olmadığını göstermeyi amaçlamaktadır (Heywood, 2019, s. 39). İdeolojilerin birbirinden kesin çizgilerle ayrılmış ve tamamen bağımsız gözükmelerine karşın bu durum da geçerli değildir. İdeolojiler birbirinden bağımsız fikri yapılar olmamakla birlikte birbirlerinden de etkilenmekte ve hibrit hale gelebilmektedirler. Günümüzde ideolojilerin kendi içlerinde farklı şekilde yapılar oluşturması bunun örneğidir.

Örneklemin kapsayıcı olması açısından, Türkiye’de toplumun farklı kesimlerini temsil eden siyasi ideolojilerin görüşlerini yansıtan gazeteler incelenmiştir. Gazetelerin ideolojik yelpaze içerisindeki konumları şu şekilde sınıflandırılmıştır:

Tablo 2. Gazetelerin ideolojik konumları

Gazeteler	Konum
Sabah Gazetesi	Liberal Muhafazakar - Merkez Sağ
Sözcü Gazetesi	Ulusalçı - Kemalist - Seküler
Yeni Akit Gazetesi	Dini Aşırı - Muhafazakar
Cumhuriyet Gazetesi	Sosyal Demokrat-Liberal Sol
BirGün Gazetesi	Sosyalizm - Sol

Araştırma, nitel araştırma perspektifine dayanmaktadır. Nitel yöntem toplumsal gerçekliğe ve kültürel anlam inşasına dönük etkileşim içerisindeki süreçlere, olaylara odaklanan bir yaklaşımdır. Bu nedenle değerlerin varlığı kabul edilmekte ve görülmektedir. Kuram ve veriler kaynaşmakta, durumla sınırlı değerlendirme yapılmaktadır (Neuman, 2013, s. 21). Nitel veri analizi, kısaca “kabataslak analiz (*gozden geçirme, yoğunlaşma, özetleme*) ile (ii) ayrıntılı analiz (*kategorilerin detaylandırılması, hermenütik yorumlama, verile-*

rin tanımlanması)" birleştirilmesi süreci olarak açıklanabilir (Çelik, Baykal, & Memur, 2020, s. 379-380). Analizin üç aşamalı bir süreçte gerçekleştirildiği görülür. Bunlar ise aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Çelik, Baykal, & Memur, 2020, s. 381-382):

1. Veri azaltımı: Çalışma sonucunda elde edilen verilerin seçilerek incelenmesi ve daha basit hale getirilerek özete dönüştürülmesi.
2. Veri gösterimi: Sonuçların ortaya konması amacıyla verilerin düzenlenmiş halini meydana getirme.
3. Sonuç: Sonuçlar çıkarma ve bunları doğrulama aşaması.

Bu doğrultuda çalışmada nitel içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, görünen açık anlam ile gizli örtük anlam arasında hangisine odaklanılacağı gibi konulara da odaklanır (Koçak & Arun, 2006). Bu nedenle yürütülen çalışma kapsamında maksatlı/amaçlı örnekleme benimsenmiştir. Burada amaç, evreni temsil edebilmesi ve örneklem vasıtasıyla önemli olduğu düşünülen ölçütlerin karşılanabilmesidir (Yüksel, 2019, s. 26.). Yöntemin kendisi; dil, eylem ve fonksiyona odaklanarak aktif inşa süreçlerindeki dil değişimine odaklanmaktadır. Analiz süreci yazılı veya sözlü söylemler üzerinden değerlendirilen, yerel ve genel bağlamını inceleyen, sosyo-kültürel bağlam içerisinde değerlendiren ve bunları yer, zaman, roller, değerler, normlar, örgütsel yapılar gibi parçalarla ilişkilendiren bir metadoloji içeriğine sahiptir (Çelik & Ekşi, 2008, s. 104-108). Aynı zamanda betimleme, yorumlama ve yeniden değerlendirme gibi unsurları içermekte bu da çalışmanın sadece istatistiksel bir bağlamda kısıtlı değerlendirmenin ötesine geçmesini sağlamaktadır (Gür, 2013, s. 187-188).

Medya, toplumsal kamuoyunu yönlendirmesi, değerleri yansıtması ve objektiflik iddiası nedeniyle önemli bir inceleme alanı haline gelmektedir. Bu kapsamda yazılı sürekli basın büyük bir terör saldırısına yönelik nasıl bir tutum takındığı ve haberlerin içerikleri üzerinden nasıl bir söylem geliştirdiği incelenmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla araştırma, nitel içerik analizi yolu ile verileri elde etmeyi amaçlamaktadır. İçerik analizinin iletişim araçlarında oldukça kullanılan bir yöntem olmasının yanı sıra kayıtlı metinlerin çözümlenmesine odaklanmaktadır. Bundan dolayı gazeteler, televizyon yayınları, romanlar, filmler, konuşma metinleri veya haberlerin analiz edilmesinde söz konusu yöntemden yararlanılmaktadır (Yıldırım, 2015, s. 105). Çalışma kapsamında ise seçilen günlük, basılı gazetelerden içerik analizi yolu ile veri toplanarak sonuçlara ulaşılmıştır.

Gerçekleştirilen içerik analizi için değerlendirici bir analiz yöntemi benimsenmiştir. Bu analiz türü, bir mesajdaki olumlu ve olumsuz tutumları ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Çalışma kapsamında bunun gazeteler arasındaki farklılığa ulaşabilmek için verimli bir analiz yöntemi olacağı düşünülmüştür. Aynı zamanda Osgood ve arkadaşlarının geliştirdiği söz konusu yöntemin kuramsal çerçevesinin temsili bir dil anlayışına dayandığı görülmektedir. Bu ise insanın duyguları, düşünceleri ve buna benzer özelliklerinin dile yansıdığı düşüncesine dayanmaktadır (Akt. Yüksel, 2019, s. 54). Çalışma kapsamında mesajın analizi yoluyla verici hakkında bilgi edinilmesi bu yolla mümkün olmaktadır. Benimsenen yöntem ile birlikte araştırma boyunca bulguların elde edilmesinin sonrasında verilerin incelenmesi ve anlamlı bölümlerin ayırt edilmesi gerekmektedir. Öte yandan daha sonra gerek sözcük, paragraf veya daha geniş bir veri parçasının kavramsal olarak ne anlama geldiğinin anlamının bulunması gereklidir (Karataş, 2015, s. 74-75). Bu şekilde parçadan bütüne gidilerek veri parçasının çözümlenmesi yapılmaktadır. Bu durum tüm metnin kavramsal içeriğinin anlaşılması için gereklidir.

Bununla birlikte bir diğer ölçüt ise örneklemin yeterliliğine yöneliktir. Bu şekilde beş farklı gazetenin 10 gün boyunca ilgili haberlerinin değerlendirilmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmalar ise güvenilirliğin sağlanmasında incelemenin yeterli büyüklükte olması çalışmanın kalitesini ve niteliğini arttıran unsuru olacaktır. Örneklem olarak seçilecek ve incelenecek gazetelerin doğru bir şekilde bulguları yansıtabilmesi inandırıcılığın ve güvenilirliğin kalitesini yükseltecektir (Başkale, 2016, s. 27-28). Bu kapsamda bunu sağlayabilecek nitelikte gazetelerin seçimine dikkat edilmiştir.

Yapılan çalışma zamansal niteliği bakımından ise kesitsel bir araştırmadır. Araştırma kapsamında gazetelerin 10 günlük yayımlarının incelenmesi planlanmıştır. Bu süreç içerisinde yeni ve önemli bir gelişme olmadığı durumlarda haberler azalma eğilimine girmeye başlamış ve bazı günler konuyla ilgili yeni haberler de yapılmamıştır. Araştırma kapsamında bu nedenle olayın olduğu, geliştiği ve gelişmelerin yavaşlamaya başladığı temel dönemin alınması planlanmıştır. Bu durum çalışmanın kapsam ve sınırlılıkları da oluşturmaktadır. Çalışmamızın süre kıstasının 10 gün olmasının nedeni süreç içerisinde öncelikli olarak haber yoğunluğunun en yüksek olduğu dönemi ele alabilmek içindir. Bunun yanı sıra tabii ki süreç içerisinde yaşanan gelişmelere bağlı haber akışları devam etmiştir. Dolayısıyla çalış-

ma, 10 günlük süre harici haber akışlarını kapsam dışında bırakmaktadır. İkinci bir sınırlılık ise çalışmanın sadece basılı yayını ve basılı yayın olarak ise gazeteleri inceleme altına almasıdır. Bu anlamda TV haberleri, internet haber siteleri veya çeşitli online platformlar kapsam dışında bırakılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Araştırma kapsamında yazılı basında beş gazetenin çıkan haberleri incelenmiştir. İncelenen gazetelerin seçiminde yukarıda ifade edildiği şekliyle farklı görüşleri temsil etmeleri dikkate alınmış bu anlamda da veri toplanmaya çalışılmıştır. İncelenen gazeteler Sabah, Yeni Akit, Cumhuriyet, Sözcü ve BirGün gazeteleridir. Söz konusu gazetelere ait saldırı olduğu günden başlamak üzere 1 Ocak 2017 ile 20 Ocak 2020 tarihlerini kapsayan on günlük bir haber incelemesi gerçekleştirilmiştir. Burada bulgulardan ulaşılmak istenen sonuç gazetelerin olaya hangi açılardan yaklaştığı, gerçekleşen olayı nasıl yorumladıkları, tepkinin neye yönelik gerçekleştiği ve gelişmeleri nasıl okudukları üzerinedir.

Genel Haber Dağılımları

Gazetelerin Reina saldırısına kaç ayrı sayfada yer verdikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 3. Gazetelerin saldırı haberlerine ayırdıkları toplam sayfa sayısı

Gazeteler	Haberlere Ayrılan Toplam Sayfa Sayısı
Sabah Gazetesi	30
Yeni Akit Gazetesi	17
Cumhuriyet Gazetesi	23
Sözcü Gazetesi	25
BirGün Gazetesi	22

Sabah gazetesi saldırıya ilişkin oldukça fazla sayıda habere yer vermiştir. Tarama esnasında gazete ekleri taranmayarak sayfa azlığı veya fazlalığı konusunda olumsuz bulgulara ulaşmak engellenmeye çalışılmıştır. Sabah gazetesi 10 günlük süre boyunca 30 ayrı sayfada Reina saldırısı ile ilgili haberlere yer verirken Yeni Akit Gazetesi 17 sayfada, Cumhuriyet Gazetesi 23 sayfada, Sözcü Gazetesi 25 sayfada ve BirGün Gazetesi ise 22 ayrı sayfada saldırı ile ilgili haberlere yer vermiştir. Gazetelerin vermiş oldukları haberlerin genel tema dağılımları ise şu şekildedir:

Tablo 4. Gazetelerin haber tema dağılımları

Gazeteler	Haber Temaları						
	Gelişmeler	Dünyada Çıkan Haberler	Kurumlara Yönelik Eleştiriler	Yaşam Tarzı Tartışmaları	Siyasi Demeçler	Birlik Mesajları	Dış Güçlere Atf
Sabah Gazetesi	27	3	0	4	9	6	4
Yeni Akit Gazetesi	8	1	0	10	6	2	6
Cumhuriyet Gazetesi	17	7	4	5	7	2	0
Sözcü Gazetesi	27	3	5	3	14	5	0
BirGün Gazetesi	14	5	9	4	8	2	1
Toplam	93	19	18	26	44	17	11

On gün süre içerisinde 5 farklı gazetede yer alan toplam 228 haberin temasal dağılımlarına bakıldığında, gazeteler arasında önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. Bununla birlikte haberlerin en çok yeni gelişmeler üzerinden şekillendiği görülmektedir. Saldırı dönemince gazetelerin geneline bakıldığında iktidar veya muhalefet partilerinin siyasi demeçlerinin haber sayısı bakımından ikinci sırada kendisine yer bulduğu gözükmemektedir. Yaşam tarzı tartışmalarının saldırı sonrasında oldukça yoğunlaştığı görülmektedir. Bir bakımdan bu durum Reina saldırısının yarattığı önemli bir etki olarak değerlendirilebilmektedir. Haberlerin en çok kurumlara yönelik eleştiriler ve dış güçlere yönelik yapılan haberler başlıklarında farklılaştığı görülmektedir.

Gazetelerin Haber Tema Dağılımları ve İçerik Analizleri

Çalışmanın bu kısmında gazetelerin Reina saldırısı ile ilgili 1 Ocak 2017 ve 10 Ocak 2017 tarihleri arasında çıkan haberleri ayrı ayrı incelenmiştir. Söz konusu haberler olayın gerçekleştiği günden başlamak üzere etkilerinin halen devam ettiği on günlük süreyi kapsamaktadır. Bu süre içerisindeki haber temaları ve haberlerdeki içerik, vurgular ve mesajlar analiz edilmeye çalışılmıştır.

Sabah Gazetesi: Sabah Gazetesi'nde 30 farklı sayfada saldırı ile ilgili haber yer alırken toplamda da 53 tane haber çıktığı görülmektedir. Sabah Gazetesi'nde yer alan haberlerin tema analizi şu şekildedir:

Tablo 5. Sabah Gazetesi'nde çıkan haberlerin tema dağılımı

Haber Temaları	Haber Sayıları
Gelişmeler	27
Dünyada Çıkan Haberler	3
Kurumlara Yönelik Eleştiriler	0
Yaşam Tarzı Tartışmaları	4
Siyasi Demeçler	9
Birlik Mesajları	6
Dış Güçlere Atf	4

Sabah Gazetesi'nin 10 günlük süre boyunca saldırıya oldukça fazla yer verdiği görülmektedir. Söz konusu haberlerin büyük bir çoğunluğu gelişmeleri aktarmaktadır. Bunun yanı sıra birlik mesajları ve siyasilerin olumlu mesajları da özellikle kendisine yer bulmuştur. Siyasi demeçler özelinde, öncelikli olarak iktidar partisine ait siyasi demeçlere yer verildiği görülmektedir. Gazete aynı zamanda saldırı ile ilgili dünyada çıkan haberlere de yer vermektedir. Burada ise özellikle Batı medyasında çıkan kınama ve dayanışma mesajları yer almaktadır. Saldırı sonrasında ortaya çıkan yaşam tarzı tartışmalarında bir tarafta yer almaktan çok özellikle Türkiye'de böyle bir sorunun olmadığını aktarma eğilimindedir. Bu da aynı zamanda birlik mesajları ile uyumlu düşmektedir. Dış güçlere yapılan atflar ise genellikle FETÖ ve saldırıda kullanılan araçların menşesine ilişkin olarak okuyucuya aktarılmaktadır. Gazete söz konusu süre içerisinde kurumlara yönelik ihmal ve eleştiri haberlerine yer vermemiş burada da birliği vurgulamayı ve saldırıyı lanetlemeyi sürdürmüştür.

2 Ocak 2017 günü gazete manşette "*Bizi Asla Birbirimize Düşüremeyecekler*" başlığı ile yayımlanmıştır. Haberde saldırı ile ilgili bilgiler verilmiş bunun yanı sıra ana tema olarak birlik duygusu işlenmiştir. Yine ilk sayfada saldırı ile ilgili kayıplarla ilgili sayısal ifadeler yer alırken, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ait "*Tehditleri kaynağında yok edeceğiz*" sözü ön plana çıkarılmıştır. Aynı zamanda ilk sayfada dünyadan gelen tepkilere ve saldırıda ölen veya yaralanan kişilerin hikayelerine yer verilmiştir. İç sayfalarda haberin yansımalarına baktığımızda ise neredeyse tam bir sayfa iş dünyasından gelen birlik olma mesajlarının yer aldığı görülmektedir. Bu sayfada açıklamada bulunan iş insanlarının sözleri yer almıştır. Birlik teması burada da işlenmiştir. Gazetenin 11. sayfasında "*7 Dakikada Vahşet*" başlığı altında saldırının nasıl gerçekleştiği anlatılmıştır. 12. sayfa kurbanların hikayelerine ve yaralananların

ifadelerine ayrılmış ve haber oldukça detaylı şekilde işlenmiştir. Haber başlığı ise “*Kurbanlardan Geriye Acı Hikayeler Kaldı*” şeklinde isimlendirilmiştir. 13. sayfada Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “*Bu Kirli Oyunlara Geçit Yok*” başlığı ile açıklamaları ön planda aktarılırken dünyadan gelen destek mesajları da sayfada kendine yer bulmuştur.

3 Ocak 2017 tarihinde ise manşette saldırıdan yaralı olarak kurtulan ABD’li iş insanı Raak’ın “*Tekrar Geleceğim Asla Gitmeyeceğim*” açıklamasına yer verilmiştir. Açıklamanın üstünde “*İçimizdeki Hainlere ve Terör Destekçilerine Tokat*” ifadesi kullanılmaktadır. Aynı zamanda ilk sayfada teröristin kimliği, kullanılan mühimmatın ABD orjinli olduğu ve sosyal medyada gerçekleşen yasal takiplere ilişkin bilgiler de verilmiştir. Gazetenin 12. sayfasında manşetten verilen ABD’li iş insanı Raak’ın “*Tekrar Geleceğim Asla Gitmeyeceğim*” açıklamasına daha detaylı yer verilmiştir. Bunun yanı sıra diğer kurbanların hikayeleri de aynı haber içerisinde yer almaktadır. 13. sayfada ise “flashbang” mühimmatının Amerikan askeri envanterinde yer aldığına dikkat çekilen haberin genişletilmiş hali yer almaktadır. Bunun yanı sıra sosyal medyada gerçekleşen yasal takiplere yönelik de genişletilmiş haber bulunmaktadır.

4 Ocak 2017 tarihinde manşet dönemin Başbakanı Binali Yıldırım’ın “*Bu Kepazeliğe ABD Son Versin*” demecini içermektedir. Başlık ABD’nin PKK-YPG’ye verdiği silahlarla ilgilidir. Saldırıya yönelik ilk sayfadaki tek haber, küçük bir kutucuk içerisinde yer alan teröristin kimliği ile ilgili elde edilen yeni bilgilere yöneliktir. 9. sayfada “*Özel Güvenliğe Reina Ayarı*” başlıklı özel güvenlik sektörünün yeniden düzenlenmesi ile ilgili bir haber yer alırken 14. sayfada ise manşetteki teröristin kimliği ile ilgili haberin genişletilmiş versiyonu bulunmaktadır. Bunun yanı sıra teröristin kimden talimat aldığı, daha önce nerelerde görüldüğü gibi konular da işlenmiştir. 15. sayfada “*Soğukkanlı Bir Ölüm Makinesi*” başlığı altında teröristin profili incelenmektedir. Sayfanın altında ise son yolculuklarına uğurlanan kurbanların haberleri yer almaktadır.

5 Ocak 2017 günü basılan gazetede manşet, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “*Saldırıların Amacı Bizi Birbirimize Düşürmek*” başlıklı demecini konu almaktadır. İlk sayfada başka bir haber ise teröristin takibine ilişkindir. 13. sayfada FETÖ’nün saldırganın kimliğini manipüle etme oyununa ilişkin bir haber bulunmaktadır. 14. sayfada “*İstanbul Terörizme Galip Gelecek*” başlıklı bir haber vardır. Sayfanın aşağı kısmında ise ABD Başkanı Donald

Trump'ın "Bu Bir Korku Oyunu" söylemi yer almaktadır. 15. sayfada saldırganın bilinen tek özçekiminin ne zaman çekilmiş olduğu, takip süreci ve yurtdışından kurbanlarla ilgili gelen haberler derlenmiştir. 16. sayfada ise manşette yer alan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın demecine ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

6 Ocak 2017 tarihli manşette İzmir'de Polis Memuru Fethi Sekin'in şehit olduğu terör eylemi manşette yer almakta; sayfanın aşağısında ise gazete ekibinin saldırının gerçekleştiği Reina'ya girerek yaptığı gözlem haberi duyurulmaktadır. Gözlem haberi 15. sayfada ayrıntılı olarak verilmekte, aynı zamanda teröristin devam eden takibi ile ilgili de bilgi de okuyucuyla paylaşılmaktadır. Aynı sayfada teröristin büyük ihtimal Uygur olabileceği ile ilgili haber yer almaktadır. 16. sayfada Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konu ile ilgili açıklamalarına yer verilmiştir.

8 Ocak günü 2017 tarihli gazetede ise ilk sayfada üst bölümde yer alan küçük bir haber Batı medyasının Türkiye'de ve Batı'da gerçekleşen saldırılarda farklı tutumlar takındığını ifade etmektedir. 15. sayfada Reina saldırısının kimliğinin kesinleştiği bildirilmektedir. Saldırıyı gerçekleştiren teröristin Özbek asıllı Kırgız vatandaşı Abdulkadir Masharipov olduğu duyurulmaktadır. 16. sayfada ise o gece yaralılara yardım eden kişilerle yapılan röportajlara yer verildiği görülmektedir.

10 Ocak 2017 tarihli gazetede manşette saldırı ile ilgili yeni bir haber bulunmamaktadır. İçerikte ise "Reina Saldırısı Türk Düşmanı Çıktı" başlıklı haber ile teröristin kimliği ile ilgili daha fazla detay verilmektedir.

Yeni Akit Gazetesi: Yeni Akit Gazetesi'nde 17 farklı sayfada saldırı ile ilgili haber yer alırken toplamda da 33 tane haber çıktığı görülmektedir. Yeni Akit Gazetesine yer alan haberlerin tema analizi şu şekildedir:

Tablo 6. Yeni Akit Gazetesi'nde çıkan haberlerin tema dağılımı

Haber Temaları	Haber Sayıları
Gelişmeler	8
Dünyada Çıkan Haberler	1
Kurumlara Yönelik Eleştiriler	0
Yaşam Tarzı Tartışmaları	10
Siyasi Demeçler	6
Birlik Mesajları	2
Dış Güçlere Atf	6

Yeni Akit Gazetesinin saldırıdan sonraki ilk 10 günlük süre içerisinde en çok yaşam tarzı tartışmalarına yönelik haberlere yer verdiği görülmektedir. Bu süreçte gazetenin konumu, yaşam tarzına müdahale iddialarına karşın bunun tersini savunma, Diyanet İşleri Başkanlığı başta olmak üzere diğer kamu kurumlarını koruma ve laikliğe karşı argümanlar ile teröre karşılık dindarlığı ön plana çıkarmak üzerinedir. Gazete aynı zamanda saldırı hakkındaki gelişmeleri okuyucuya aktarmış bu süre içerisinde yakın sayılarda (iktidar ve muhalefet) siyasi demeçlere de yer vermiştir. Gazete muhafazakar-dindar bir söylem benimsemiş ve haberleri de bu yönde aktarma yolunu seçmiştir. Dünyada saldırı ile ilgili çıkan haberlere de az miktarda yer veren gazete yine kısmi olarak birlik mesajı taşıyan haberleri okuyucusuyla buluşturmuştur. Gazetenin yapmış olduğu haberler açısından dikkat çekici husus, saldırıyla ilgili olarak dış güçlere yapılan suçlayıcı ifadelerdir. Burada ön plana çıkan dış güçler ise FETÖ, CIA, MOSSAD ve ABD olup, haberler genelde bunlar üzerinde toplanmakta ve olumsuz nitelik taşımaktadır. Buna karşılık gazete, Türk kamu kurumlarını koruyucu yönde tavır göstermiş, eleştirel yönde haberlere yer vermemiştir.

2 Ocak 2017 günü gazete manşette “*Baş Şüpheli Amerika*” başlığı ile çıkmıştır. İlk sayfada Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın açıklamalarının yanı sıra saldırı ile ilgili detaylar da yer almıştır. İçerikte de manşet haber detaylı bir şekilde incelenirken bir diğer sayfada da tamamen “*Yılbaşında Provokasyon*” isimli bir haber yer almaktadır.

3 Ocak 2017 tarihinde gazete “*Provokatörler Sahaya İndi*” başlığı ile yayına girmiştir. İçerikte de manşet haber detaylı bir şekilde işlenmiş ve yeni bilgilere yer verilmiştir. Aynı zamanda saldırının İslam’da yeri olmadığı ile ilgili dini yorumların yapıldığı haberler de yer almaktadır. Aynı zamanda diğer gazetelerde önceki gün yayımlanmış önemli haberlerin yer aldığı Akit Arşiv bölümünde saldırı ile ilgili haberler derlenmiştir.

4 Ocak 2017 tarihinde ilk sayfada “*Diyanet Üzerinden İslam’a Saldırıyorlar*” isimli bir haber başlığı altında Reina saldırısı sonrası gelen tepkiler incelenmiştir. Aynı zamanda diğer gazetelerde önceki gün yayımlanmış önemli haberlerin yer aldığı Akit Arşiv bölümünde de saldırı ile ilgili haberler yer almaktadır.

5 Ocak 2017 günü basılan gazetede “*CIA – MOSSAD – FETÖ Ortak Yapımı*” başlıklı manşet ile çıkmıştır. Burada saldırılarla ilgili yeni bulunan bilgiler verilirken gerçekleşen saldırının CIA, MOSSAD ve FETÖ ile olan

ilişkinde odaklanılmaktadır. Manşet 10. sayfada detaylı bir biçimde incelenmektedir. Aynı zamanda diğer gazetelerde önceki gün yayımlanmış önemli haberlerin yer aldığı Akit Arşiv bölümünde saldırı ile ilgili haberler okuyucuya sunulmuştur.

9 Ocak 2017 günü çıkan gazetede manşet "*Yaşam Tarzına Müdahale Laikçilerin Karakteri*" başlığı ile çıkmıştır. Burada saldırı sonrası süren tartışmalarla ilgili haberlerin devam ettiği görülmektedir. Sürdürülen tartışmaların içerikte özellikle 28 Şubat dönemi eksensiz işlendiği dikkat çekmektedir. 28 Şubat sürecinden bahsedilerek medyada süregelen yaşam tarzı tartışmalarına cevap verme amacı güdülmüştür. Yeni Akit'in bu süre içerisinde özellikle muhalif medya kanadında tartışılan yaşam tarzının tehlikede olduğu görüşüne karşı pozisyon aldığı ve bunu örnekte olduğu gibi haberlerle savunduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra Akit Arşiv bölümünde yine önceki günlerde başka gazetelerde çıkan haberlere yer verildiği görülmektedir.

Cumhuriyet Gazetesi: Cumhuriyet Gazetesi'nde 23 farklı sayfada saldırı ile ilgili haber yer alırken toplamda da 41 tane haber çıktığı görülmektedir. Cumhuriyet Gazetesine yer alan haberlerin tema analizi şu şekildedir:

Tablo 7. Cumhuriyet Gazetesi'nde çıkan haberlerin tema dağılımı

Haber Temaları	Haber Sayıları
Gelişmeler	17
Dünyada Çıkan Haberler	7
Kurumlara Yönelik Eleştiriler	4
Yaşam Tarzı Tartışmaları	4
Siyasi Demeçler	7
Birlik Mesajları	2
Dış Güçlere Atf	0

Cumhuriyet Gazetesi 10 günlük süre boyunca en çok Reina saldırısı ile gelişmeleri okuyucusuna aktarmıştır. Bunun yanı sıra dünyada saldırı ile ilgili çıkan haber ve görüşlere de yer vermiştir. Bu görüşler arasında eleştiri niteliği taşıyanlar da bulunmaktadır. Cumhuriyet Gazetesi'nin yer verdiği siyasi demeçlerin ise özellikle muhalefet kanadından gelen eleştirel tondakilerde ağırlıklı olduğu görülmektedir. Kurumlara yönelik eleştiriler hem saldırı dahilinde ihmale yönelik hem de yaşam tarzı tartışmaları odağında ilerlemiştir. Özellikle yaşam tarzı tartışmalarında Diyanet İşleri Başkanlığı

eleştirilmiş ve laiklik vurgusu sıklıkla tekrarlanmıştır. Haberlerde dış güçlere yönelik suçlayıcı atıflara yer verilmemiştir.

2 Ocak 2017 günü gazete manşette “İnsanlık Düşmanları” başlıklı haber ile çıkmıştır. Manşette yaşam tarzı, kurbanların çoğunun yabancı olduğu ve saldırıların devam edebileceği ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. 2. sayfada manşetin genişletilmiş versiyonu “Acı ve Gözyaşı” isimli haber ile devam etmiş ve kurbanların hikayelerine odaklanılmıştır. 3. sayfada kurtulanların verdiği bilgilerden oluşan bir haber hazırlanmış başlığı ise “Umudu Vurdular” şeklinde atılmıştır. 4. sayfada yer alan “İstihbarat Var Önlem Yok” başlıklı haberde ise saldırıda zafiyet olabileceğine dair yorumlar bulunmaktadır. Bununla birlikte aynı sayfada “Dünya İstanbul’la Yasta” başlığı ile paylaşılan haberde dünyadan gelen destek mesajları konu edilmektedir. 5. sayfa siyasi-lerin ve sivil kuruluşların mesajlarına ayrılmıştır: Ana başlık CHP genel başkanı Kılıçdaroğlu’nun verdiği mesajdan “Terörü Demokrasi ve Laik Akılla Yeneceğiz” cümlesini öne çıkarmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “Asla ve Asla Teröre Boyun Eğmeyeceğiz” açıklaması bu sayfada daha az bir alan kaplamaktadır. 9. sayfada ise “Terörün Panzehiri Birliktir” başlığı altında sendikaların ve iş dünyasının mesajları paylaşılmıştır.

3 Ocak 2017 tarihinde “Laiklere Gözdağı” başlığı manşette kullanılmakta ve Halkevleri üyelerine yapılan gözaltı kararları öne çıkarılmaktadır. Saldırı ile ilgili ilk sayfada yer alan iki haberden ilki katliamı DEAŞ’ın üstlendiği belirtirken diğeri ise kurbanlarla ilgili bilgi veren haberdır. 5. sayfada “Diyane-t Tahrik Etti” başlığı kullanılmakta ve yaşam tarzı tartışmaları ekseninde bir haber akışı sağlanmaktadır. Haber içeriğinde Diyanet’in yılbaşı eğlencesi ile ilgili fetvalarının tahrik olarak değerlendirildiği görülmektedir. 10. sayfada saldırıyı DEAŞ’ın üstlenmesine ve yeni elde edilen bilgilere yer verilmektedir Aynı sayfada yer alan haberlerde saldırganın kimliği ve kurbanların anılması ile ilgili haberler de yer almaktadır. 11. sayfada ise yurtdışından gelen haber yorumları aktarılmakta ve DieWelt gazetesinin kurbanların hükümet tarafından diğer saldırılara göre farklı görüldüğünü bildiren haberi ana başlık olarak seçilmektedir. Söz konusu başlık, “AKP’ye Göre 2. Sınıf” şeklinde isimlendirilmiştir.

4 Ocak 2017 tarihinde “Kurbanlara Karanfil” başlığıyla saldırıda ölen ve yaralananlar anısına yapılan karanfil bırakma eylemi işlenmektedir. Aynı zamanda CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu’nun MİT tırları sürecine atıf yaparak yaptığı konuşma da kendine yer bulmuştur. Başlık “Tırlardaki Silahlar

Türkiye'ye Döndü" şeklinde isimlendirilmiştir. 3. sayfada *"İçinize Atmayın Konuşun"* başlıklı teröre karşılık psikolojik destek içerikli bir haber yer almaktadır. 5. sayfada Kılıçdaroğlu tarafından Reina saldırısına yönelik yapılan konuşma *"Devlet Çöktü"* başlığı ile öne çıkarılmıştır. Aynı sayfada başka öne çıkan bir haber ise HDP sözcüsü Bilgen tarafından zafiyetler olduğunu içeren bir açıklamadır. Haber *"Kaç Kişi Ölünce İstifa Edeceksin"* başlığı ile sayfada yer almaktadır. 10 sayfada *"İŞİD Savaş Açtı"* başlığı altında yurtdışından gazete haberleri ve kurbanların hikayeleri aktarılmaktadır. 11. sayfa neredeyse tamamen saldırı ile ilgili haberlere ayrılmıştır. Sayfanın başında *"Laiklik Barışın Olmazsa Olmazdır"* başlığıyla yapılan bir yürüyüş haberleştirilmiştir. Aynı zamanda aynı sayfada *"Türkiye Alarmda"* ana başlığı ile birlikte saldırının yeni bilgileri ve yürütülen polis kovuşturması haberleştirilmiştir. Haberde ayrıca saldırının nasıl gerçekleştiği de detaylı olarak anlatılmaktadır.

5 Ocak 2017 günü basılan gazetede manşette ana konu yaşam tarzı tartışmalarına ve laikliğin savunulmasına ayrılmıştır. 10. sayfada Washington Post gazetesi orjinli *"İŞİD'ı Yenmek Yetmeyebilir"* başlıklı haber okuyucularla paylaşılmıştır. 11. sayfada *"Reina Kördüğümü"* başlıklı haber ile halen saldırıyı gerçekleştiren teröristin ele geçirilememesi üzerinde durulmuştur. 12. sayfada ise *"İŞİD Orta Asya'da Nüfuz Peşinde"* başlığı ile hem DEAS'ın politikası aktarılmakta hem de saldırganın Orta Asyalı olmasına atıf yapılmaktadır.

7 Ocak 2017 günü manşette Reina saldırısı ile ilgili bir içerik bulunmaktaki *"Yer Gök Ağladı"* başlığıyla İzmir Adliye Binası saldırısı ve iki şehit ön plana çıkarılmaktadır. İçerikte ise Foreign Policy'nin Türkiye'yi dünyadaki çatışma alanları listesinde Suriye ve Irak'ın ardından göstermesi haberleştirilmiştir. Başlık *"Türkiye Çatışma Alanı"* şeklinde yer almaktadır. 11. sayfada *"İstihbaratın Korkusu Profesyonel Terörist"* başlığı ile bir güvenlik uzmanının görüşleri aktarılmıştır. Aynı sayfada Reina saldırısı ile ilgili yeni edinilen bilgiler de haberleştirilmiştir.

Sözcü Gazetesi: Sözcü Gazetesi'nde 25 farklı sayfada saldırı ile ilgili haber yer alırken toplamda da 57 tane haber çıktığı görülmektedir. Sözcü Gazetesine yer alan haberlerin tema analizi şu şekildedir:

Tablo 8. Sözcü Gazetesi'nde çıkan haberlerin tema dağılımı

Haber Temaları	Haber Sayıları
Gelişmeler	27
Dünyada Çıkan Haberler	3
Kurumlara Yönelik Eleştiriler	5
Yaşam Tarzı Tartışmaları	3
Siyasi Demeçler	14
Birlik Mesajları	5
Dış Güçlere Atıf	0

Sözcü gazetesi 10 günlük süre boyunca okuyucularına en çok yaşanan terörist saldırı sonrasındaki gelişmeleri aktarmıştır. Bununla birlikte siyasi demeçlere gerek iktidar gerekse muhalefet ekseninden yer verdiği görülmektedir. Bu anlamda daha dengeli bir dağılım görülmektedir. Yaşam tarzı tartışmaları gazete içeriğinde yer almakla birlikte yoğunluğu BirGün ve Cumhuriyet Gazetelerine oranla daha düşük durumdadır. Gazete içeriğinde birlik mesajlarına ve dünyada saldırının nasıl yankı bulduğuna dair haberlere de rastlanmaktadır. Aynı zamanda olası hata ve ihmal durumu da eleştirel tonda sorgulanmaktadır. Haberlerin dağılımına baktığımızda genellikle saldırı ekseninde gelişmelerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bununla beraber eleştirel haberler incelendiğinde eleştirel tonun BirGün veya Cumhuriyet Gazetelerine oranla daha az olduğu fark edilmektedir.

2 Ocak 2017 tarihinde gazete, “Ölen Ölüyor Kalan da Kahrından Ölüyor” manşeti ile çıkmıştır. Gelişmelerin aktarılmasının yanı sıra ayrıca saldırıya uğrayan gece kulübü Reina'nın sahibinin açıklamalarına da yer verilmiştir. 2. sayfada saldırının nasıl gerçekleştiği ayrıntılı şekilde okuyucuya aktarılmış; 3. sayfada saldırıdan sağ çıkan kişilerin açıklamaları yer almıştır. 4. sayfada ise CHP Milletvekili Haluk Pekşen'in olay ile ilgili yorumlarına yer verilmiş ve açıklamaları “Ülke, eli kanlı katillerin yol geçen hanına döndü” başlığıyla haberleştirilmiştir. 5. sayfada Başbakan Binali Yıldırım'ın açıklamaları ve birlik mesajları yer almıştır. Ekonomi sayfasında ise iş dünyasından gelen birlik mesajlarına yer verilmiştir. 10. sayfada saldırıda hayatını kaybeden kurbanların öyküleri yer alırken, 11. sayfada ise dünyada medyada saldırının nasıl ele alındığı değerlendirilmiştir.

3 Ocak 2017 tarihinde ilk sayfada saldırı ile ilgili bilgilere yer verilirken aynı sayfada Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez için suç duyurusunda bulunulmasına yönelik bir haber yer almıştır. Manşette ise “‘Oh Olusun’ Diyenlerden Niye Hesap Sorulmuyor?” haberi verilirken, saldırı sonrası

özellikle sosyal medyada yaşanan olumsuz tepkiler eleştirilmiştir. Gündem bölümünde kurbanların hikayeleri, yaşanan gelişmeler ve saldırı hakkındaki çeşitli demeçler yer almıştır. Aynı zamanda bölümünde yaşanan gelişmeler ve saldırı hakkındaki çeşitli demeçlere yer verildiği görülmektedir. Derin Siyaset bölümünde ilk sayfada bahsi geçen suç duyurusu ve nefret mesajları ile ilgili haberlere yer verilmiş; Derin Yorum bölümünde ise nefret mesajları için başlatılan yasal süreç işlenmiştir.

4 Ocak 2017 tarihinde gazete okuyucularına saldırı ile ilgili yeni gelişmeleri manşetten aktarmış ve saldırganın asıl planına yönelik bilgilere yer vermiştir. Gündem bölümünde ise MHP lideri Devlet Bahçeli'nin "*Katliam İçin 'Oh Olsun' Demek Alçaklıktır*" demeci öne çıkarılarak aynı zamanda Başbakan Binali Yıldırım'ın ve CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun söylemleri de aktarılmıştır. İç sayfalarda, manşette de bahsi geçen katliam planının aslına ve dış basında saldırının nasıl yankı uyandırdığına yer verilmiştir.

5 Ocak 2017 günü Reina saldırısı ile ilgili gelişmeler yine manşetten verilmeye devam etmiştir. Saldırganın nerede olduğu sorgulanırken saldırganın benzeyen bir kişinin linçe uğraması haberin içeriğini oluşturmuştur. Gündem bölümünde terörist saldırganın 4 gündür bulunamamış olması ve bu konudaki gelişmeler haberleştirilmiştir. Haberde saldırganın halen bulunamamış olması eleştirel bir tonda ele alınmaktadır.

6 Ocak 2017 günü İzmir Adliyesine yönelik terör saldırısı girişimi manşetten verilirken ilk sayfada Reina saldırısı ile ilgili olarak sadece saldırganın kaçtığına dair bir haber yer almaktadır. Saldırganın kaçmış olduğu algısı dolaylı olarak güvenlik açığı ile ilişkilendirilmektedir. İç sayfalarda teröristin yurtdışına kaçtığı haberi detaylandırılırken terör saldırısına karşı Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın gerçekleştirdiği açıklamalar yer almaktadır.

BirGün Gazetesi: BirGün Gazetesi'nde 22 farklı sayfada saldırı ile ilgili haber yer alırken toplamda da 43 tane haber çıktığı görülmektedir. BirGün Gazetesine ait tema analizi tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 9. BirGün Gazetesi'nde çıkan haberlerin tema dağılımı

Haber Temaları	Haber Sayıları
Gelişmeler	14
Dünyada Çıkan Haberler	5
Kurumlara Yönelik Eleştiriler	9
Yaşam Tarzı Tartışmaları	4
Siyasi Demeçler	8

Birlik Mesajları	2
Dış Güçlere Atf	1

BirGün Gazetesi yoğunluklu olarak okuyucularına gelişme temalı haberleri eleştirel ve sorgulayıcı bir tonda aktarmıştır. Yaşam tarzı ve yaşam tarzına yönelen tehditler konulu haberlere sıklıkla yer verilmesi dikkat çekicidir. Bununla birlikte laiklik, yaşam tarzının korunması ve demokrasi teması yoğun olarak haberlerde işlenmiştir. Gazetenin saldırı ile birlikte asıl riskin yaşam tarzlarının farklılığına yönelik olduğu düşüncesi belirgin olarak görülmektedir. Gazete haberlerinde siyasi demeçlere yer verilirken muhalif görüşlerin ağırlıklı olduğu görülmekte, iktidara yakın demeçlerde ise eleştirel bir ton belirgin olmaktadır. Bu durum saldırı kapsamında iktidara ve kurumlara eleştirel olarak yaklaşması nedeniyle de görülebilmektedir. Dolayısıyla çalışma kapsamında iktidara ve eylemlerine bakış açısı ekseninden muhalif gazeteler içerisinde değerlendirilmiştir. Haberler aynı zamanda olası güvenlik açıklarını da sorgular niteliktedir.

2 Ocak 2017 günü gazete manşette “*Gerici Karanlık Yeni Yılı Zehir Etti*” manşeti ile çıkmıştır. Aynı zamanda ilk sayfada Diyanet İşleri Başkanlığı da eleştirilmiş Başbakan Binali Yıldırım’ın yaptığı açıklama da eleştirel tonda okuyucuya aktarılmıştır. Söz konusu haberlerde yaşam tarzı ile ilgili tartışmaların yer aldığı görülmektedir. Gazetenin iç sayfalarında terör saldırısına karşı dünyadan gelen destek mesajlarına yer verilmiştir. Bunun yanı sıra “*7 Dakikada Reina Katliamı*” başlığı ile saldırının nasıl gerçekleştiği okuyucuya aktarırken “*Saldırı Göz Göre Göre Geldi*” başlığı ile de başta Diyanet İşleri Başkanlığı olmak üzere yılbaşı kutlamalarına karşı olan gruplar eleştirilmekte; hükümet ise sessiz kalmakla suçlanmaktadır. Başka bir sayfada ise saldırıya ilişkin muhalefetten gelen siyasi demeçlere yer verilerek hükümet, icraatları yönüyle eleştirilmiştir. Ayrıca, hükümet kanadından gelen siyasi demeçler yetersiz bulunarak “*İktidarda Aynı Nakarat*” başlığıyla haberleştirilmiştir.

3 Ocak 2017 tarihinde çıkan gazete “*Artık sorumlu davranın, hedef göstermeyi bırakın*” manşetiyle yaşam tarzı tartışmalarını gündeme taşımıştır. Aynı zamanda nefret söylemlerinin son bulması çağrısı da yapılmaktadır. Bunun yanında bir uzman yorumu ile Türkiye’nin Pakistanlaşma tehlikesine dikkat çekilmiştir. Saldırıyı DEAŞ’ın üstlendiği belirtilmiş, ayrıca iç sayfalarda da yaşam tarzı konusuna yoğun yer verilmiştir. Saldırı ile ilgili gelişmelerin

aktarılmasının yanı sıra yılbaşı kutlamalarını hedef gösterenler ile kamusal ihmaller eleştirel yönde haber yapılmıştır.

4 Ocak 2017 tarihinde ilk sayfada saldırganın kimliğinin belirlenememesi ile CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun demeci "*Yönetenler, acının sorumlusudur*" başlığı ile haberleştirilmiştir. Söz konusu haberlerin eleştirel tonda devam ettiği görülmektedir. İç sayfalarda ise saldırıyı gerçekleştiren failin halen firarda olmasını anlatan haberlerin yanı sıra "adalet, demokrasi laiklik" konulu haberle birlikte uzman görüşlerine yer verilerek eleştirel ton devam ettirilmiştir.

5 Ocak 2017 tarihinde manşette "*Ayrıştırmaya Karşı ÇÖZÜM LAİKLİK-TE*" başlığı yer almaktadır. Ayrıca ilk sayfada saldırganın kimliğinin tespit edildiği bildirilmiş ve siyasi demeçlere de yer verilmiştir. İç sayfalarda ise saldırganın kimliği ile ilgili ayrıntıların üzerinde durulurken dünya basınından gelen dayanışma mesajları da kendisine yer bulmuştur.

6 Ocak 2017 tarihinde İzmir'de yaşanan terör saldırısı girişimi manşetten verilirken yine ilk sayfada Reina saldırısı ve saldırganıyla ilgili "*Reina'ya Uzanan Yol*" başlıklı bir haber yer almıştır. İç sayfalarda ise Reina saldırısı ile ilgili gelişmelere ve saldırganın uyuğu ile ilgili olası bir habere yer verilmiş ve Başbakan Yardımcısı Veysi Kaynak'ın "*Saldırgan 'Muhtemelen' Uygur*" açıklaması yer almıştır.

7 Ocak 2017 tarihinde ilk sayfada Reina saldırısına ilişkin bir haber yer almamıştır. Bunun yanı sıra "*Başımıza Bu İşleri Açan Amerikancılık Sevdasıydı*" manşeti yer almaktadır. Manşet doğrudan Reina saldırısı ile ilgili olmamakla beraber son dönemde yaşanan kötü olayları Amerikancılık ve "İhvançılık" siyaseti üzerinden okuyan bir yoruma sahiptir.

8 Ocak 2017 tarihinde çıkan gazete ilk sayfada saldırı ile ilgili haberlere yer vermezken iç sayfalarda ise yaşam tarzı tartışmalarını sürdürmektedir. Aynı zamanda CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun Reina saldırısı ile ilgili eleştirilerini de içeren genel siyasi demecine yer verilmiştir. Ayrıca, The Economist'in "*Reina Saldırısı Tansiyonu Yükseltti*" haberi ve yorumu da gazetedede yer almaktadır.

9 Ocak 2017 tarihinde ilk sayfada saldırıya ilişkin bir habere yer verilmemiştir. İç sayfalarda çeviri haberler bölümünde "*Türkiye Neden Hedef Oldu?*" başlıklı bir haber yer almaktadır. Gündem bölümünde saldırıyı gerçekleştiren teröristin Rakka'ya kaçtığı iddiası okuyucuya aktarılmıştır. Söyleşi kısmında ise Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ ile gerçekleştirilen bir söy-

leşti yer almaktadır. Haberin “*En Önemli İhtiyacımız Laiklik*” başlığı ile yer alması dikkat çekicidir. Söz konusu söyleşi Reina saldırısı ile ilgili olmasa da yaşam tarzı tartışmaları ile ilgili görülmektedir.

Tüm veriler ve elde edilen bulgular incelendiğinde şöyle bir genel değerlendirme yapmak mümkündür: Araştırmaya dahil edilen gazetelerin (Sabah, Yeni Akit, Cumhuriyet, Sözcü ve BirGün) saldırının sabahında çıkan basımlarına baktığımızda ilk gün hiçbirinin söz konusu saldırıyı basıma yetiştirememiş olduğu görülmektedir. Bu yüzden saldırı ile ilgili detaylı bilgiler ve ilk tepki manşetinin 02 Ocak 2017 günü atıldığı görülmektedir. 2-3-4-5 Ocak 2017 tarihlerinde bütün incelenen gazetelerde haber akışı yoğun şekilde gerçekleşmiştir. Cumhuriyet ve Yeni Akit Gazetesi ilk kez 6 Ocak 2017 günü yeni bir haber girmemiştir. Ancak, Yeni Akit arşiv bölümünde saldırıya yer verirken Sabah Gazetesi’nde saldırı ile ilgili haberler yer almıştır. BirGün Gazetesi 10 Ocak 2017 tarihinde konu ile ilgili haberlere yer vermezken Sözcü Gazetesi ise 7, 9 ve 10 Ocak 2017 tarihinde saldırı haberlerine yer vermemiştir. Genel olarak baktığımızda ise 5 günlük süreden sonra haberlerin büyük ölçüde azaldığı görülmekte 6 gün sonra ise haberler ancak yeni bir önemli gelişme olduğunda kendisine yer bulabilmektedir. Özellikle bu süreçte saldırıyı gerçekleştiren teröristin yakalanma süresinin uzaması da bu durumda etkili olmuştur. Haberlerin incelenme/taranma aşamasında, fail yakalanamamış olmasına karşın saldırganın ele geçirildiği dönemde haberlerin tekrar artmış olduğu beklenmektedir.

Sonuç

Terörün başlıca amacı belirli siyasi hedeflere yönelik toplumda korku, panik ve ümitsizlik iklimi yaratarak devlete karşı olan güven duygusunu yok etmek, bununla birlikte de karmaşa ortamı oluşturarak toplumsal fay hatlarını hareketlendirmek, bu durumdan menfaat temin etmektir. Örgütler için özellikle yaratılan korkunun ya da terörün medyada görünür olması, kitle iletişimin oldukça hızlı bir şekilde tüm dünyaya yayılabildiği şu günlerde çok önemli bir propaganda kaynağı sağlamaktadır. 1 Ocak 2017 günü yerel saat ile 01.15’de İstanbul’da meydana gelen saldırı, Haziran 2015 tarihinden itibaren başlayan ve bu süreçte geçen 18 ayın 13 ayında bir eylem, saldırı veya patlamanın gerçekleştiği dönemin son olayıdır. Bu süreçte Türkiye büyük çaplı saldırılarla mücadele etmek durumunda kalmış, 18 ay içinde

500'den fazla vatandaşını terör saldırılarından dolayı kaybetmiş, 2000 civarında kişi ise yaralanmıştır. Bu sayının içerisinde asker, polis veya korucu olarak şehit olan güvenlik personelleri de bulunmaktadır. Türkiye bu dönemde özellikle DEAŞ ve PKK (*Partiya Karkerên Kurdistanê*) tarafından hedef alınmıştır. Eylemleri üstlenen diğer örgütler olarak görülen TAK, (*Teyrêbazên Azadiya Kurdistan*) PKK'nın kentsel terörizm yapılanması iken, HPG (*Hêzên Parastina Gel*) ise askeri kanadına verilen isimdir. Bu açıdan İstanbul'un en ünlü gece kulübünde, yılbaşı gecesi gerçekleşen terör saldırısı, Türkiye'de hem uzun süre boyunca gerçekleşen terör saldırı dizisinin sonuncusu olması ve verdiği mesajlar nedeniyle hem de yaşam tarzlarını hedefleyerek toplumsal fay hatlarını hareketlendirmesi bakımından önem taşımaktadır. Diğer yandan terör-medya ilişkisi bağlamında bu saldırının medya kanalıyla tartışılması sürecinde istemsiz bir terör propagandasına dönüşme ihtimali de diğer önemli bir noktadır. Dolayısıyla, söz konusu eylemin farklı ideolojik bakış açısına sahip gazetelerde haberleştirilmesi ve bunun toplumsal yansımalarının görülebiliyor olması terör-medya ilişkisi bağlamında bizlere önemli sonuçlar vermektedir.

Çalışmada gazetelerin ideolojik spektrumunda aldıkları yerlere bağlı olarak 10 günlük süre boyunca yer verdikleri haber sayıları ve haberlerin temaları analiz edilmiştir. Bu durum kullanılan başlıklar, haber sayıları ve haber temaları yönünden veri elde etmeyi sağlamıştır. Bunun sonucunda elde edilen veriler aracılığıyla gazetelerin ideolojik dağılım içerisindeki konumlarına göre farklılaşmaya odaklanılmıştır. Bu durum aynı zamanda tek bir olayın farklı ideolojik konumlara göre hangi zeminde, hangi argümanlar ile ve hangi tonda tartışıldığını nelerin ön plana çıkarılıp nelerin arka planda bırakılabildiğini de bize göstermektedir.

Sabah Gazetesi'nin söz konusu süreçte Reina saldırısına karşılık takındığı genel tavır birlik durumunu sağlamak üzerinedir. Bu kapsamda hem köşe yazıları hem de manşetlerle bu görülmektedir. Aynı zamanda özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın söylemleri kendisine geniş bir şekilde yer bulmuş ve teröre karşı boyun eğmeme kısmı genellikle başlık isimlendirmesinde kullanılmıştır. Sıklıkla uluslararası basından veya diğer ülke liderlerinden gelen destek mesajları da gazetede kullanılmıştır. Aynı zamanda haber içeriğine bakıldığında diğer incelenen diğer gazetelere oranla yaşam tarzı tartışmasına daha az girildiği görülmektedir. Saldırını gerçekleştiren terörist ve devam eden kovuşturma kendisine sıklıkla gazetede yer bulmuştur. Ek-

ler inceleme dışında tutulmasına rağmen gazete çıkardığı eklerde de saldırı ile ilgili haberleri vermiş ve destek mesajlarını sayfasına taşımıştır. Sabah Gazetesi'nin ana temasının birlik ve teröre boyun eğmeme ekseninde geliştiği söylenebilmektedir.

Yeni Akit Gazetesi'nin saldırıya yönelik gerek ilk tepki manşeti gerekse de sonraki süreçte yaptığı haberler saldırı ile ABD arasında bir bağ kurmak üzerine şekillenmiştir. Gazetenin saldırının ertesinde ilk manşetinin "Baş Şüpheli Amerika" başlığıyla çıkması bu bakımdan manidardır. Daha sonraki basımlarda da CIA, MOSSAD ve FETÖ arasında saldırı ile ilgili bağ kurulmaya çalışıldığı görülmektedir. Bunların yanı sıra sıklıkla kovuşturmaya ve yeni gelişmelere yer verildiği görülmüştür. Gazetede teröre karşı verilen mesajlar bağlamında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın söylemleri kendisine geniş bir şekilde yer bulmuştur. Diğer gazetelerden farklı olarak aynı zamanda çeşitli dini görüşlere yer verilmiş, dini kanaat önderleri ile saldırının neden İslam'a uygun olmadığı ile ilgili değerlendirme haberleri yapılmıştır. Ayrıca gazetede sıklıkla hayat tarzı eleştirilerine ve kamuoyu tartışmalarına yönelik cevaplar verilmesi dikkat çekici bir durum olarak değerlendirilebilir. Yine bu bağlamda, özellikle 28 Şubat dönemi ile ilgili haberler yapılarak, "laik kesim" olarak nitelenen tarafın o dönem için yaptığı provokasyonlar tekrar dillendirilmiştir. Yeni Akit Gazetesi'nin ana temasının teröre karşı durma ve kamuoyunda gerçekleşen hayat tarzı eleştirilerine cevap vermek olarak yapılandırıldığı görülmektedir.

Cumhuriyet Gazetesi genel duruşunu saldırıyı lanetleme yönünde bir tepki olarak göstermiştir. 2 Ocak 2017 tarihinde "İnsanlık Düşmanları" başlığı bu bakımdan dikkat çekicidir. Bunun yanı sıra genel olarak çok sesli ve muhalefet bazlı söylemlere yer verildiği görülmektedir. Sıklıkla CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun söylemleri başlıklaştırılmakta veya manşet haline getirilmektedir. Bunun yanı sıra HDP'den, sol tandanslı sivil toplum kuruluşlarından ve STK'lardan gerçekleştirilen açıklamalar da kendine başlık veya manşet olarak yer bulabilmektedir. Yine Cumhuriyet Gazetesi'nde dış basında saldırı ile ilgili çıkan haberlerin yer aldığı görülmektedir. Diğer gazetelere oranla dış basının aktarılma biçimi farklıdır. Sadece destek mesajlarının yanı sıra Türkiye'nin güvensiz olduğuna vurgu yapan veya hükümetin saldırıya yönelik tavrını olumsuz değerlendiren dış kaynaklara yer verildiği görülmektedir. Gazete sıklıkla Diyanet İşleri Başkanlığı'nun yılbaşı söylemlerini hedef haline getirmekte ve saldırı üzerinde sorumluluğu oldu-

ğunu ifade etmektedir. Yoğun şekilde hayat tarzı ve laikliğin korunması yönünde bir haber akışı bulunmaktadır. Çoğu zaman söz konusu yayın akışı saldırı ile ilgili haberlerin de önüne geçmektedir. Cumhuriyet Gazetesinin haberlerinde ana temanın saldırıyı lanetleme, hayat tarzı farklılıklarını ve laikliği savunma üzerinde yapılandırıldığı görülmektedir.

Sözcü Gazetesi saldırı sonrasında ilk manşetini "*Ölen Ölüyor Kalan da Kahrından Ölüyor*" başlığı ile vermiştir. Özellikle bu döneme kadar uzun bir süre saldırıların odağında olan Türkiye'de bu durumun yarattığı bunalım manşete yansımış durumdadır. Gazete birlik mesajları vermesinin yanı sıra eleştirel bir tonda da olası ihmâl ve hataları sorgulamaktadır. Bunların yanı sıra gazetenin hem iktidar hem de muhalefet cephesinden açıklamalara yer verdiği görülmektedir. Burada dikkat çeken husus, özellikle saldırı sonrasında sosyal medyada yayılan olumsuz ve nefret mesajlarına karşı açık bir tavır takınarak yasal tahkikatın başlatılıp başlatılmama durumunun sorgulanmasıdır. Bu dönemde medyada saldırının yanı sıra sosyal medyada yayılan nefret söylemi de medyada oldukça yer kaplamıştır. Saldırı ile ilgili nefret suçlarına karşı yasal tahkikatların ve yargı sürecinin işleyip işlemediği özellikle sorgulanmaktadır. Gazete, özellikle yaşam tarzı tartışmalarını yanı sıra dış basında saldırının nasıl yankı bulduğunu ve gelişmeleri sıcak süreçte yoğun bir şekilde aktarmaya devam etmiştir. Sözcü Gazetesinin okuyucularına vermiş olduğu haberlerdeki ana tema gelişmeler ekseninde şekillenmiş kurumsal eksiklikler ve toplumsal nefret suçları öncelenmiştir.

BirGün Gazetesi, saldırısı sonrası ilk manşetini "*Gerici Karanlık Yeni Yılı Zehir Etti*" başlığı ile vermiştir. 10 günlük değerlendirme sürecine bakıldığında haberlerin eleştirel bir tonda olduğu ve olası ihmâller, hatalar üzerinde durulduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra baskın bir diğer unsur ise yaşam tarzı tartışmalarına yönelik yapılan haberlerde görülmektedir. Yılbaşı kutlamaları özelinde genel bir şekilde laiklik, yaşam tarzının korunması ve demokrasi vurgusu göze çarpmaktadır. Bunların yanı sıra ağırlıklı olarak muhalefet temsilcilerinin siyasi demeçlerine de yer verilmiştir. İktidar temsilcilerinin siyasi demeçlerinin başlıklandırılmasında da eleştirel ton göze çarpmaktadır. BirGün Gazetesinin haberlerdeki ana tema ise yaşam tarzının korunması ve laiklik üzerinden şekillenmiştir.

İncelenen gazetelerin aynı zamanda farklı kesimlerin görüşlerini yansıttığı da görülmektedir. Sabah Gazetesinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın söylemleri kendisine geniş bir şekilde yer bulmuş bununla birlikte gerek iş

dünyasından gerek ünlülerden gerekse de dünya basınından destek mesajları işlenmiştir. Yeni Akit Gazetesi'nde de Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın söylemleri kendisine geniş bir şekilde yer bulmuştur. Bununla birlikte özellikle yaşam tarzı tartışmalarında çeşitli dini kanaat önderlerinin İslami yönden görüşleri kendisine yer bulmaktadır. Buna karşılık Sözcü, BirGün ve Cumhuriyet Gazetesi ise daha çok muhalif ve eleştirel söylemlere yer vermektedir. Özellikle CHP genel başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun söylemlerininin sıklıkla manşet haline getirildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra HDP'den, sol tandanslı sivil toplum kuruluşlarından ve STK'lardan gerçekleştirilen açıklamalar da kendine başlık veya manşet olarak yer bulabilmektedir. Tespit edilen bir diğer ayırım ise kurumlara yönelik gerçekleştiren ve genellikle güvenlik açığı/ihmalî ile ilgili haberlerle ilgilidir. Muhalif olarak nitelenebilecek gazetelerde eleştirel bu tür haberlere ve sorgulamalara daha sık rastlanırken merkez medya olarak nitelendirilebilecek Sabah Gazetesi'nde kurumlara yönelik getirilen eleştiriler hemen hemen hiç bulunmamaktadır. Dini hassasiyetleri yüksek olarak bilinen ve muhafazakâr bir gazete olan Yeni Akit Gazetesi de bu tavrı paylaşmaktadır.

Sonuç olarak baktığımızda gazetelerin konuya ve terör saldırısına yaklaşımında ortak noktalar olduğu gibi farklı noktalar ve temalara da sahip olduğu görülmektedir. Yeni Akit Gazetesi'nin ana temasının teröre karşı durma ve kamuoyunda gerçekleşen hayat tarzı eleştirilerine cevap vermek olarak yapılandırıldığı görülmektedir. Bu anlamda Sabah Gazetesi'nin ana temasının birlik ve teröre boyun eğmeme ekseninde olduğu görülmektedir. Cumhuriyet Gazetesi'nin haberlerinde ana temanın saldırıyı lanetleme, hayat tarzı farklılıklarını ve laikliği savunma üzerinde yapılandırıldığı görülmektedir. Sözcü gazetesi gelişmeleri yoğun biçimde aktarırken aynı zamanda olası ihmaller üzerinde de durmaktadır. Sözcü gazetesi ana temasını yaşananları aktarma ve olası ihmalleri eleştirmek üzerinden kurmuştur. Aynı zamanda gazetenin özellikle nefret içeren söylemlere ve suç içeren davranışlara karşılık hassas bir tutuma sahip olduğu görülmektedir. BirGün Gazetesi'nin ana teması yaşam tarzı tartışmaları ve laikliğin korunması üzerinden şekillendirilmiştir. Sonuç olarak baktığımızda ise bu durumun kimlerin görüşlerine yer verildiği, hangi dış basın kaynaklarına atıf yapıldığı, haberlerin hangi ekseninde yapılandırıldığı gibi birçok parametreyi belirlediği görülmektedir. Tüm gazeteler saldırının terörist bir eylem olduğu konusunda birleşmektedir. Gazetelerin hepsi gelişmelere odaklanmış, dış basın-

da çıkan haberlere ve dayanışma mesajlarına yer vermişlerdir. Gazeteler özellikle yaşam tarzı tartışmaları ekseninde ayrılmaktadır. Bu farklı duruş, BirGün ve Cumhuriyet gazetelerinde ağırlıklı olarak hissedilmekle birlikte Sözcü Gazetesi dahil söz konusu konuda kaygı içerikli haberler yer almaktadır. Sabah ve Yeni Akit Gazeteleri'nde ise yaşam tarzlarının tehlikede olduğu kaygısı bulunmamakta, aksine böyle bir tehlikenin olmadığı vurgulanmaktadır. İkisi içerisinde bir karşılaştırılma yapılacak olursa Sabah Gazetesi'nin bu konuda dayanışmayı ve birlikteliği daha ön planda tuttuğu görülmektedir.

Hiç kuşkusuz çalışmanın sunduğu verileri farklı çalışmalarla test etmek veya geliştirmek mümkündür. İdeolojik dağılımın farklı örnekleriyle yapılacak çalışmalar bulguları arttıracak ve farklı sonuçları da ortaya koyacaktır. Bunun yanı sıra gerçekleşen farklı olaylar üzerinde çalışma kapsamında incelenen gazetelerin analizini gerçekleştirmek daha detaylı ve geniş bir veri havuzu sağlayarak elde edilen bulguları genişletecektir. Buna benzer yapılacak çalışmalar ile daha fazla veri yoluyla, medyada terör olaylarının nasıl temsil edildiğine ilişkin yeni bakış açıları ve örnek olay incelemeleri ortaya koymak mümkündür.

EXTENDED ABSTRACT

**In the Context of Terrorism and Media Relations
How Terrorist Actions are Presented in the News:
“Reina Attack” Example**

*

Y. Furkan Şen – A. Gökhan Yaşa
Police Academy

The main purpose of terrorism is to create a climate of fear, panic and despair in the society towards certain political goals, to destroy the feeling of trust against the state, while also creating an environment of confusion, mobilizing the social fault lines and providing benefits from this situation. The fact that the fear or terrorism created especially for organizations is visible in the media provides a very important source of propaganda nowadays when mass communication can spread all over the world. The most famous nightclub in Istanbul, New Year's Eve actual terrorist attack, because of the terrorist attack sequences occur along both long time in Turkey to be the last, and his message to both is important for the targeting of lifestyle. On the other hand, the possibility of turning this involuntary terrorist propaganda in the process of discussing this attack with the media in the context of the terrorism relationship is another important point. The fact that the action in question is reported in newspapers with a different ideological perspective and that its social reflections can be seen gives us important results in the context of the terrorism-media relationship.

In the study, the number of news items and the themes of the news were analyzed for 10 days depending on the locations of the newspapers in the i As a result of this data, it was focused on differentiation according to the positions of newspapers in ideological distribution.deological spectrum. This enabled data to be obtained in terms of the titles, news counts and news themes used. This situation also shows us on which ground, with which arguments and in which tone a single event is discussed according to different ideological positions, what can be brought to the fore and what can be left in the background.

The general attitude of Sabah Newspaper in response to the Reina attack in this process is to provide unity. In this context, this can be seen with both columns and headlines. At the same time, especially the discourses of President Erdoğan have found wide coverage for him and the part of non-submission against terrorism is often used in the title naming. The news of Yeni Akit Newspaper, both the first response headline and the news it made in the following process, were shaped to establish a link between the attack and the USA. It is seen that the main theme of the New Akit Newspaper is structured as a stand against terrorism and responding to the criticisms of life style in public. Cumhuriyet Newspaper showed its general stance as a reaction to curse the attack. It is seen that the news about the attack in the foreign press in Cumhuriyet Newspaper are included. Compared to other newspapers, the way the foreign press is transferred is different. Only messages of support, as well as Turkey's attitude towards the government's emphasis is unsafe or attack shows that given the negative reviewers outsourcing. Sözcü Newspaper not only conveys unity messages, but also questions possible negligence and mistakes in a critical tone. In addition, it is seen that the newspaper includes statements from both the ruling and opposition fronts. In this period, hate speech spreading in social media has taken up a lot of space in the media besides the attack in the media. Looking at the 10-day evaluation process of BirGün Newspaper, it is seen that the news is in a critical tone and possible negligence and mistakes are emphasized. Generally, secularism, the preservation of lifestyle and the emphasis on democracy stand out, especially for New Year's celebrations. BirGün Newspaper's main theme in the news is shaped by the protection of lifestyle and secularism.

It is also seen that the newspapers examined also highlight the views of different segments. The discourses of President Erdoğan have been widely used in Sabah Newspaper, however, messages of support from the business world, from celebrities and from the world press have been processed. The rhetoric of President Erdoğan has found wide coverage in Yeni Akit Newspaper. Nevertheless, the views of various religious opinion leaders from the Islamic point of view, especially in lifestyle discussions, take place. On the other hand, Sözcü, BirGün and Cumhuriyet Newspaper contain more dissent and critical discourses. In particular, it is seen that the discourses of CHP leader Kemal Kılıçdaroğlu are often made headlines. Other statements

made from HDP, left-wing civil society organizations and NGOs can find themselves as headlines or headlines. Another distinction that has been identified is related to news about institutions that are generally related to vulnerability / negligence. While critical such news and inquiries are frequently encountered in newspapers that can be considered as opponents, there are hardly any criticisms of the institutions in Sabah Newspaper, which can be described as central media. Yeni Akit Newspaper, a conservative newspaper known as religiously sensitive, shares this attitude.

As a result, it is seen that newspapers have different points and themes as well as common points in their approach to the issue and terrorist attack. Besides, it is undoubtedly possible to test or improve the data presented by the study with different studies. Studies with different examples of the ideological distribution will increase the findings and reveal different results. In addition, analyzing the newspapers examined in the study on the different events that took place will provide a more detailed and large data pool and expand the findings obtained. Another possible variation is the work that can be carried out for different areas of the media. In this way, it will be possible to obtain a more dense data pool from a wider area and to create more reliable and validity researches. It is possible to examine the relationship in more depth with more data and similar studies and developments.

Kaynakça / References

- Çelik, H., ve Ekşi, H. (2008). Söylem analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(27), 99-117.
- Çelik, H., Baykal, N. B., ve Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - ENAD*, 8(1), 379-406.
- Örs, H. B. (2014). İdeoloji: Karmaşık dünyayı anlaşılır kılmak. *19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler içinde* (7. b., s. 3-46). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Özdemir, S. (1998). *Medya emperyalizmi ve küreselleşme*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Akçay, E. Y. (2012). Terör ve medya ilişkisinin 2003 yılında İstanbul'da meydana gelen saldırılar örneğiyle incelenmesi. *NEU Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(2), 183-197.
- Altun, F. (2011). Medya etiği ve tarafsızlık söylemi. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(8), 9-24.
- Avşar, Z. (2017). İnternet çağında medya, terör ve güvenlik. *TRTakademi*, 2(3), 116-132.

- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *DEUHFED*, 9(1), 23-28.
- Can, M. E., Kaya, M., ve Paksoy, M. (2017, Şubat 15). Mahkemeye sevk edilen 5 şüphelinin Masharipov ile irtibatı kesinleşti. *Anadolu Ajansı*. Ocak 2, 2020 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mahkemeye-sevk-edilen-5-suphelinin-masharipov-ile-irtibati-kesinlesti/751126> adresinden alındı
- CnnTürk. (2017, Ocak 17). Yılbaşını kana bulayan Reina saldırganı yakalandı. *Cnn-Türk*. Aralık 15, 2019 tarihinde <https://www.cnnturk.com/turkiye/yilbasini-kana-bulayan-reina-saldirgani-yakalandi> adresinden alındı
- DHA. (2019, Şubat 18). Son dakika... Reina katliamcısı: Eylemi ben yapmadım. *Cnn-Türk* Aralık 16, 2019 tarihinde: <https://www.cnnturk.com/turkiye/son-dakika-reina-katliamcisi-kapali-oturumda-savunma-veriyor> adresinden alındı
- Gür, T. (2013). Post-modern bir araştırma yöntemi olarak söylem çözümlemesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 5(1), 185-202.
- gazetetirajlari.com. (2017, Ocak 1). *Gazetelerin haftalık satış raporu*. Şubat 22, 2020 tarihinde gazetetirajlari.com: <http://gazetetirajlari.com/HaftalikTirajlar.aspx> adresinden alındı
- Son dakika.. Reina saldırganının kimliği belli oldu. (2017, Ocak 7). *Hürriyet*. Aralık 15, 2019 tarihinde: <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/reina-saldirganinin-kimligi-belli-oldu-40329668> adresinden alındı
- Reina'ya Silahlı Saldırı: 39 Kişi Hayatını Kaybetti 65 Yaralı (2017, Ocak 1). *Habertürk* Aralık 15, 2019 tarihinde <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1343321-reinaya-silahlisaldiri-35-kisi-hayatini-kaybetti-40-yarali> adresinden alındı
- Haklı, S. Z. (2018). Giriş. B. Kalkan, ve h. Y. Başdemir içinde, *Siyasi İdeolojiler* (3. b., s. 20-35). Ankara: Adres Yayınları.
- Hampton, M. (2008). The 'Objectivity' ideal and its limitations in 20th century British Journalism. *Journalism Studies*, 9(8), 477-493.
- Hatipoğlu, M. (2018, 12 31). Reina katliamının faili suskunluğunu koruyor. *Anadolu Ajansı*, Aralık 16, 2019 tarihinde: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/reina-katliaminin-faili-suskunlugunu-koruyor-/1352783> adresinden alındı
- Heywood, A. (2019). *Siyasi ideolojiler* (12. b.). (S. Durgut, ve A. K. Çifçi, Çev.) Ankara: BB101 Yayınları.
- Üvez, F. (2014). *Medya ve risk toplumu ilişkisi bağlamında terör haberlerinin analizi*. Erzurum, Türkiye: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Karaduman, M., ve Akbulutgiller, B. (2018). İnternet gazeteciliği ve haber söylemi: Reina saldırısı haberlerinin çözümlenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi Akademia*, 5(3), 12-26.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kartal, A. B. (2018). Uluslararası terörizmin değişen yapısı ve terör örgütlerinin sosyal medyayı kullanması: Suriye’de DAES ve YPG örneği. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 14(27), 39-77.
- Kazan, H. (2016). Terör-medya ilişkisi ve medyada terör ilişkisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*.
- Koçak, A., ve Arun, O. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 22-28.
- Mora, N. (2008). Medya ve kültürel kimlik. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-13.
- Neuman, W. L. (2013). *Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar -I-* (6. b.). (S. Özge, Çev.) Ankara: Yayın Odası Yayınları.
- Şen, A. F. (2013a). Sağlık hakkı ve medya: sağlık dönüşüm programı'nın medyada yansımaları. *İletişim*(Özel Sayı: 3), 155-173.
- Şen, A. F. (2013b). Critical media literacy education: A debate on the contribution to democracy. *Media Watch*, 4(3), 269-277.
- Şen, A. F. (2013c). Medyanın savaş söylemleri: barış gazeteciliği perspektifinden anaakım ve alternatif haber medyasında Suriye Sorunu. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(1), 164-175.
- Şen, Y. F. (2018). *Demokratik toplumlarda siyasal şiddet ve terörizm* . Ankara: Kilit Yayınları.
- Taşdemir, E. (2017, Eylül). Sosyal medyada terör propagandası: DEAŞ örneği. *G.Ü İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 726-752.
- Tolba, A., ve Butler, D. (2017, Ocak 2). Islamic state claims istanbul attack, gunman remains at large. *Reuters*, Aralık 15, 2019 tarihinde: <https://www.reuters.com/article/us-turkey-attack/islamic-state-claims-istanbul-attack-gunman-remains-at-large-idUSKBN14M0CJ> adresinden alındı
- Turk, A. T. (2004). Sociology of terrorism. *Annual Review of Sociology*, 30(271-286).
- Wilkinson, P. (1997). The media and terrorism: A Reassessment. *Terrorism And Political Violence*, 9(2), 51-64.

Yüksel, Y. (2019). *İçerik çözümlemesi*. Ocak 5, 2020 tarihinde Academia.com: https://www.academia.edu/24209083/İÇERİK_ÇÖZÜMLEMESİ adresinden alındı

Yıldırım, B. (2015). İçerik çözümlemesi yönteminin tarihsel gelişimi uygulama alanları ve aşamaları. B. Yıldırım içinde, *İletişim Araştırmalarında Yöntemler* içinde (s. 105-154). Konya: LİTERATURK Academia

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Şen, Y. F. ve Yaşa, G. (2020). Terör ve medya ilişkisi bağlamında terör eylemlerinin haberlerde sunulma biçimleri: "Reina saldırısı" örneği. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(30), 2795-2831. DOI: 10.26466/opus.768416